

TRGOVSKI LIST

Licijska knjižnica,
Ljubljana

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Gradišče št. 17/I. — Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem uradu v Ljubljani 11.953. — Št. telefona 522.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 120 D, za pol leta 60 D, za četrt leta 30 D, mesečno 10 D, za inozemstvo 150 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 11. januarja 1923.

ŠTEV. 4.

Občinska davščina na nezazidane parcele.

Z naredbo pokrajinskega namestnika za Slovenijo z dne 21. maja 1922, št. 164, Urad. list št. 59, se je uvedla v Ljubljani posebna davščina na nezazidane parcele.

To davščino je plačevali samo od onih nezazidanih parcel, ki leže v območju mestne občine in znotraj nastopnih mejnih črt: Gruberjevega kanala, Malega grabna, Zelene poti in Poti na pasji brod do Viške meje. Izvzete so tudi parcele, ležeče severno od Ceste na Rožnik, zapadno ob progi južne železnice do Celovške ceste, zapadno ob Celovski cesti do šišenske cerkve, zapadno od Vodnikove ceste; popolnoma izvzet je tudi ves šišenski hrib.

Za zazidane, torej tega davka proste parcele je smatrati samo one parcele, ki na njih stoje stavbe, zgrajene po stavbnem redu. Dvorišča, vrte in prehode je računati samo takrat k zazidanim površinam, ako spadajo k stavbi ter je njih nadaljnja parcelacija nemogoča, toda le takrat, če niso pri strnjenem stavbnem sistemu večje nego ona površina, na kateri stoji stavba sama. Pri odprtem stavbnem sistemu smejo biti največ petkrat tolike.

Davščina znaša na leto 1/2% od cenilne vrednosti nezazidane parcele ter velja samo do dne 31. decembra 1923. Na zahtevo finančne uprave pa se sme tudi pred tem rokom ukiniti, odnosno znižati.

Ker velja ta davščina samo za območje mestne občine ljubljanske, se naš list dozda z njo ni pečal. Ravno te dni se pa razpošilja jo plačilni nalogi za to davščino ter spada velik del plačnikov tudi k trgovskemu stanu.

V smislu § 3. naredbe so imeli vsi lastniki nezazidanih parcel že ko po razglasitvi naredbe vložiti v šestih tednih brez vsakega posebnega poziva neko prijavo glede teh parcel. Samoobsebi umljivo je vložil le malokdo to prijavo in sedaj so vsi ti kontumacirani. Davščina se jim je odmerila kar od magistrata samega; vrednost se je vzela v mnogih slučajih res prečirano visoko in lastnik parcele se ne sme na plačilni nalog niti ne pritožiti, to vse zato, ker ni bil vložil prijave, za katero niti vedel ni, da jo je treba napraviti.

Vsak zdrav razum bo smatral kot nezazidane parcele samo prava stavbišča, kakršnih je v Ljubljani res še mnogo, n. pr. Knežji dvorec, stavbišča Kmetске posojilnice na Dunajski cesti itd. Da se pa smatrajo kot nezazidane parcele tudi n. pr. vrta za zelenjavo, kakor jih imajo Krakovčanke in Trnovčanke, to je pa vendar nekaj prisilnega, tu je zahtevanje davščine od teh neopravičeno, dasi seveda popolnoma v smislu naredbe.

Ravno tako je neopravičeno zahtevati davek od vrta, ako znaša njegova površina pri strnjenem stavbnem sistemu z dvoriščem vred nekaj več nego površina stavbe. Pravično bi bilo to le takrat, ako bi ležal vrt ob stavbi črti ter bi tvoril kako samostojno stavbišče, ki bi se smatralo res lahko še kot nezazidano. Magistrat pa terja, in

sicer po pravici, davščino prav od vseh vrto, če tudi ne leže ob stavbi črti in če tudi jih sploh ne bo mogoče nikdar zazidati.

V ulicah, kjer je odprti stavbni sistem, se je predpisala davščina posestnikom, ki so te parcele že zazidali. Naredili so edino to napako, da so si bili pustili od vse parcele za dvorišče in za vrt nekaj več nego petkratno površino, ki jo zavzema poslopje samo. Na ta način so dobili plačilne naloge ali pa jih bodo še dobili vsi posestniki vil in drugih hiš, ki imajo vrte. Kajti dvorišče in vrt skupaj imata skoraj prav povsod več nego petkratno toliko površino kakor vila ali hiša.

Če bi znašal davek samo nekaj stotakov, bi ne djali ničesar; toda davek znaša skoraj povsod po več tisoč dinarjev. Toliki zneski se pa pač ne smejo pobirati na sicer zakoniti, vendar na tako malo opravičeni način.

Ker se sme zakon ukiniti ali pa davščina znižati na zahtevo finančne uprave že pred 31. decembrom 1923, bi bilo po našem mnenju edino pravično, da se omeji pravica do pobiranja te davščine že ko sedaj na one primere, kjer se gre v resnici za prava stavbišča, tako kakor smo zgoraj pojasnili, ne pa, kjer se gre za vrte in druge zemljiške parcele, ki jih ali sploh ni moči zazidati, ali pa, ki spadajo kot navadni vrta ali kot parki k vilam ali hišam, to je k parcelam, ki so že tako zazidane.

Vrta za zelenjavo in vrta vrtnarjev bi bilo ravno tako še posebej izvzeti, in sicer brezpogojno, ker vendar ne gre, da bi občina zelenjavo, ki je bila še edino nekoliko cenejša, začela na ta način sama podraževati.

Predvojni dolгови.

Dolgovi obeh polovic bivše avstroogrške monarhije, katere so se na podlagi Saint Germainске in Trianonske pogodbe obvezale države naslednice, da jih prevzamejo, sestojijo iz zavarovanega in nezavarovanega iznosa. Zavarovani iznos je znašal za Avstrijo 2.220 milijonov predvojnih kron, za Madžarsko je znašal pa 211.000.000 kron predvojne valute. Nepokrit iznos znaša za Avstrijo 7.767.385.765 kron, za Madžarsko pa 6.741.322.674 kron. V svrhu določitve kvot za države naslednice se je zbral pri reparacijski komisiji v Parizu poseben pododbor, ki je imel predvsem nalogo, da zbere potreben material za določitev reparticijskega ključa, s pomočjo katerega naj se razdelijo dolгови. Za porazdelitev zavarovanih dolgov se je določil ključ, ki v primeri z dolžino železniških tračnic v posameznih državah določa sledeče: Avstrija: dolžina tračnic znaša 5.851.529 km, temu odgovarja 27.322 odstotka repartitije; Čehoslovaška ima 9 milijonov 709.928 km, čemur odgovarja 45.338 reparticijskih odstotkov; Poljska ima 4.919.218 km in bi temu sorazmerno morala nositi 22.969 odstotkov reparticijskih dolgov; Rumunija: dolžina tračnic znaša 53.332 km, a temu sorazmerno 0.248 reparticijskih odstotkov; Jugoslavija z 418.186 km bi morala nositi 1.952 reparticijskih odstotkov; na Italijo s 464.993 km želez-

niške proge bi odpadlo 2.171 odstotkov repartitije.

V kolikor se tiče nepokritih dolgov, bi morala soglasno členu 203. mirovne pogodbe v Saint Germainu in soglasno analognem členu 186. Trianonske pogodbe služiti kot baza za določitev ključa one vrste državnih prihodov v vsaki posamezni državi naslednici, ki so po povprečni višini iz let 1911, 1912 in 1913 in po razmotrivanju reparacijske komisije primerne in merodajne za pravično merilo za določitev davčne moči dotične države. Pododbor je vzel kot bazo za svoje kalkulacije celokupno vsoto vseh davkov, tako direktnih kakor tudi indirektnih ter z njimi tudi seveda take in je s svojim sklepom z dne 2. junija 1922 predlagal reparacijski komisiji zneske, ki jih navajamo v naslednjem: Čehoslovaška bi nosila 41.70 z ozirom na vse davke, a 34.37 z ozirom na dohodnino; Avstrija bi morala nositi 36.83 z ozirom na vse davke, a 46.67 z ozirom na dohodnino; Poljska bi morala nositi 13.70 z ozirom na celokupno davčno breme, a 9.35 z ozirom na dohodnino; Italija bi nosila 4.08 odstotkov z ozirom na celokupni davek, a 5.16 z ozirom na dohodnino; Jugoslavija bi nosila 2.04 odstotka z ozirom na celo davčno breme, a 3.45 z ozirom na dohodnino; Rumunska bi nosila samo 1.00 z ozirom na celokupni davek in ravno toliko, 1.00%, z ozirom na dohodnino.

Avstrijska in madžarska sekciji reparacijske komisije sta po dolgih debatah v principu osvojili predloge pododpora reparacijske komisije proti glasovom čehoslovaške in poljske delegacije. Vsled tega bi odpadlo na Jugoslavijo iz nepokrite vsote dolgov Avstrije iznos 2.04 odstotkov, na Čehoslovaško 41.70 odstotkov itd. Zbog dveh različnih kategorij dolgov, ki se z izjemo Hrvaške in Slavonije nanašajo samo na ožjo Madžarsko, se iznos čehoslovaških odstotkov zviša na 17.674 odstotkov.

Gori navedene številke pa niso še končno veljavne, ker se je priložila pripomba, da se morejo davčni podatki, katere je predložil pododbor reparacijske komisije tekem meseca, s pripomočjo strokovnjakov pregledati in preustrojit.

Fr. Zelenik:

Častipolno in drugovi.

Ali poznate to tvrdko? Nak, te pa ne, mi bodele rekli. In vendar jo poznate, saj imate iz navade vsak dan opravka z njo. Ni sicer kaka odjemalka, tudi ne dobaviteljica, niti ni agenturska firma, ali vlada vesplošno in vsi se klonimo njenemu gospodstvu.

Ta firma vlada v trgovski korespondenci. Oglejmo si jo nekoliko bližje in prepričali se bodele vsi, da je stara znanka.

Pri neki tvrdki je vstopil v službo nov korespondent, kateri je vsako pismo na odjemalca zaključil z odličnim spoštovanjem, vsako pismo na dobavitelja pa »s spoštovanjem«. Šefu je padlo to v oči in čez nekaj časa vpraša novega sotrudnika, zakaj porablja tako trajno eno in isto obliko v pismih na odjemalce, a drugo trajno le v pismih na dobavitelje. Nastavljenec je pojasnil, da je bilo to v prejšnji službi navada. Proti odjemalcem mora biti trgovec

bolj vljuđen kot proti dobaviteljem. Neki drugi šef je imel pa tri oblike: s spoštovanjem, z vsem spoštovanjem in z odličnim spoštovanjem. Te je moral korespondent postavljati po kakovosti odjemalca. Veliki odjemalec je dobil z odličnim spoštovanjem, manjši z vsem spoštovanjem in mali se je moral zadovoljiti s spoštovanjem. Seveda dobavitelji so dobivali le golo spoštovanje.

Ti pozdravni repiči v trgovskih pismih bi naj izražali čut spoštovanja, katerega ima trgovec do svojega odjemalca itd. To so ostanki iz prejšnjih časov, ko so bila pisma vse drugače pisana kot danes in ko so se kar cedila samih vljudnostnih izrazov. Vsi pa imamo občutek, da so taki priveski v trgovskih pismih nepotrebni, ali rabimo jih iz gole navade. Po mojem mnenju bi bilo najbolje, da pomečemo te floskule kar iz svojih pisem, ker nimajo nobenega pomena. Prve čase se bo komu dozdevalo čudno, če ne bode videl »odličnega spoštovanja«, ali v prav kratkem se bo privadil in se bo pozneje smejal takim nepotrebnim repkom. Vem, da bo šlo spočetka bolj težko, šlo pa bo, kakor je marsikaj že šlo v trgovskem življenju. Koliko boja je bilo potrebno proti raznim fakturnim knjigam na primer! Kakšen odpor je vladal proti naročilnim listom! Ili mora tudi odprava teh formul v trgovskih pismih, saj je trgovstvo prehitel celo birokratizem, ki je že odpravil pred dolgim časom razne vljudnostne in druge floskule. Na pismih velikih nemških firm sem videl fiskano: Wir bitten die Höflichkeitformeln wegzulassen! Francoska pisma zaključujejo vedno s pozdravom, na primer: Mes salutations ali Nos salutations.

Kdor tedaj ne more biti brez katkega do sedaj tako navadnega končka, ta naj zaključi svoj dopis: Vas pozdravlja Vaš, ali: Se Vam priporoča itd. Ščasoma bodo odpadli vsi taki konci, kakor so že odpadli razni nepotrebni začetki in uvodi v pismih.

M. Savič:

Naša industrija in obrt.

(Nadaljevanje.)

Mehanično poslovanje ni v stvari nič drugega, kakor z malo izpremembo mehanično čiščenje surovega bombaža, kakor se vrši v predilnicah za kardiran bombaž. Namen teh del je, da niso regulirana na to, da bi dala eno številko bombažnega prediva, marveč, da dajejo po izstopu iz karde fine sloje očiščenega bombaža od vsakega prahu in od neaktivnih in neuporabnih teles ter so pripravljena za poznejše poslovanje z alkalijami. Izbrani bombaž pasira lupez (stroj za razbijanje bal, balez (stroj za čiščenje prahu in nečistosti) in končno česalnico. Po tej kemični predelavi se bombaž pazljivo preišče.

Kontrola se vrši z ozirom na mnoge čimbenice. Predvsem glede njegove kvalitete, katera mora imeti dolga vlakna in elastičen sloj; dalje glede barve, ki mora biti čisto bela, ker imajo ogorene in rožaste barve pozneje manjšo moč vpijanja; dalje je treba, da daje pri dolikanju škripeči glas, ki pa ne sme biti preveč mehak, marveč malo surov; njegova homogenost in poenakost je za kvaliteto brezpogojno potrebna ter se pozna širši sloj pred svetlobo, kjer se lahko vidi, da nima niti senke niti gnezda in končno nje-

gova trpežnost, ki se preizkusi, ako se vzame posamezni komad v roke ter se ga razvleče, pri čemur se takoj vidi, da se slab bombaž s kratkimi vlakni lahko razvleče, med tem ko nudi bombaž boljše kvalitete gotov odpor. Ko pa je komad razlrgan, je treba v vsakem slučaju kose postaviti na črno podlago ter meriti vlakna. Vlakna morajo biti srednje dolga 30 mm, l. j. 3 cm.

Polem se bombaž podvrže alkaličnemu postopanju, ki je glavna operacija za to, da postane hidrofilni. Ona obstoja v kuhanju bombaža v avtoklavu pod majhnim pritiskom 12 ali 48 ur z razstokom kauslične sode, 1% hidrata. To je dovolj močno in se ž njimi napravi en del celuloze ter se obenem razkroji masi, vosek in peklin, ki se nahajajo namiljeni na omotu vlakna. Ko se ta posel izvrši, izprazni se avtoklav in se preide k beljenju. Bombaž izgubi pri tej operaciji 5 do 7%.

Belenje nima drugega namena, kakor da sname z bombaža barvne snovi ter začnjenja s postopanjem z razstokom natrijevega hiperklorita z 0.1% hlora. Očividno je, da se lahko uporabi tudi kalcijev hiperklorit ali hlorno apno, ki je cenejše, vendar bombaž, ki se potom njega izdeluje, ni tako mehak, elastičen in bel, kakor z natrijevim hiperkloritom. Najbolji bi bil natrijev superoksid, ki se ga pa ne more vsled visoke cene uvažati. Belenje se vrši tako dolgo, dokler ne ostane na bombažu ničesar drugega nego čista celuloza. Tedaj je tudi ona oksidirana in ima vlakno absolutno reakcijo oksiceluloze ter ima največjo privlačnost in sorodnost za bazične barve.

Bombaž, ki se podrobi tej operaciji, je beljen bombaž. Po hiperkloritu sledi postopanje s kisljinami (1% klorovodikova kislina ali 2% žveplena kislina). Nato se odcedi ter namoči v 0.25% razstoku sode, ne da bi se kuhanje nadaljevalo. Nato se pere in odcedi, potem namoči v zelo slabi kislini, da bi se odstranile mineralne snovi in železni madeži, ki bi se jih lahko našlo. Da bi se končno zadnji sledovi kislín odstranili, pere se bombaž v več vodah, ker je absolutno potrebno, da ne ostane niti najmanjši sled kisline, ako se želi, da se bombaž pri sušenju ne oslabi. S tem je dovolj povedano, da se vidi kako pazljivo je treba vršiti to izpiranje. Pere se najprvo zelo dolgo s čisto vodo, potem z milom in končno zopet z vodo, da bi se izpralo milo ter bi ne dali ostanki mila bombažu rumenkaste barve. V nobenem slučaju se ne sme uporabiti antiklor ali natrijev tiosulfat, ker začne bombaž škripati. Prepariranje se konča z močnim pranjem, odcejanjem in sušenjem pri 10–50° Celzija. Razume se, da mora biti tekočina pri vseh teh postopanjih vedno toliko, da teče prosto okrog bombaža, na katerega ne sme delati nobenega pritiska.

Nekatere tovarniške metode stremijo za tem, da povečajo blagost vlakna na primer s tem, da pustijo v vlaknu milo ter da se z dodatkom kalcija pridobi kalcijev oleinat. Vendar je barva takega hidrofilnega bombaža manj bela, včasih celo nažolsta. Ni potreba poudarjati, da mora biti voda, ki se uporablja za pranje, čista in bistra, ne pa apnena in umazana.

Po beljenju, alkalnem in mnogobrojnem drugem postopanju se podvrže hidrofilni bombaž zopet golovim mehničnim postopanjem, ki nimajo drugega namena, kakor da razredčijo in razčesejo vlakna. Po sušenju pride bombaž na stroj za raztresanje, nato na česalni stroj in končno na stroj, ki ga zavija v zavičke, in ga v tej obliki dobivajo bolnice in ambulantne.

Preden gredo zavilki v trgovino, sterilizirajo jih na različne načine, in sicer bodisi s pomočjo formaldehida, katerega se pušči, da deluje dve uri v velikih jeklenih cilindrih, v katerih se napravi vakuum ter vanje vloži 1000 kg bombaža; ali pa se razkuži hidrofilni bombaž pri uporabi direktno z antiseptičnimi sredstvi, kakor so karbolna in solna kislina, sublimat, jodoform, borova kislina, živo srebro, cink, cianid itd., ali pa, da se aseptira potom sušenja pri temperaturi od 130° Celzija. Dober bombaž ne trpi pri tem nikake škode.

V mnogobrojnih tovarnah za izdelavo hidrofilnega gaza obstoji mali labora-

torij za kontrolo. Preizkušnje se vršijo glede kvalitete pred in po prepariranju. Zažgani kos dobre vate se mora takoj razvneti po celi površini, medtem ko se slabo izdelan bombaž polagoma zažiga. Sicer pa tudi, ako se takoj zažge, mora biti površina popolnoma bela, če je hidrofilni bombaž dober; počni pa, ako je slabo prepariran. Vršijo se tudi preizkušnje glede na moč vpijanja ter kemična kontrola po navodilih francoskega lekarnarja F. Gera.

Za preizkušnjo hidroskopične kakovosti bombaža se položi na površino z vodo napolnjene. Čaše plasti hidrofilne vate. Ta se mora takoj potopiti in pasti na dno. Ako se polagoma polaplja ter plava po površini preden se potopi, je to znak, da je bombaž slabo prepariran. Ravno tako se z druge strani overi tudi količina tekočine, ki jo hidrofilna vata lahko vpije in drži med svojimi vlakni, in sicer z destilirano vodo. Ne da bi se jo stisnilo, se vzame plasti vate, težka 5 g, ter se jo pusti, da pije pet minut, nato se jo izvleče, previje ter se jo pusti, da se brez stiskanja izcedi in, ko voda več ne odteka, tedaj se iztečena količina steha ter teža deli s petimi. Tako se dobi število, ki nima biti nikdar manjša od 18 in ta število je koeficient vpijanja vate, to je odnos teže suhega bombaža napram teži namočenega bombaža.

Kar se kemičnega preiskovanja tiče, se lahko razdeli v tri faze.

1. Pravokotnik vate, težak 5 g, se namaka dve uri v destilirani vodi, potem se voda izliše in mora biti popolnoma nevtralna.

2. Preizkušnja teže pepela, ki ne sme biti večja od 1%, a pod nobenim pogojem ne sme preseči 1.5%, medtem ko znaša pri surovem bombažu 15%; skrajna mehkost bombaža in neverjetna možnost, s katero lahko odlelijo karbonizirani koščki, zahtevajo, da dela preizkuševalca zelo pazljivo.

3. Preizkuševanje odtoka maslnih kislín, posebno za golove vrste škripajočih bombažev, ki dobijo svojo belino s pridajanjem ali proizvodnjo takih maslnih kislín. Bombaž se izčrpa iz etra, in sicer 20 gramov vate ter se nato v perkolatorju izpari na 30° Celzija. Tedaj ne more ostati več kot 0.03 g masline kisline. Pri teh raznih operacijah se izvrši tudi analiza pepela, ako se smatra za potrebno. Pepel ne sme obsegati nič drugega razen karbonata, klorida, sulfata in apna.

Dosedaj smo govorili o hidrofilnem bombažu v obliki vate, a porablja se tako vlakno kot ovojni material tudi v obliki platna, ki se imenuje hidrofilni gaz, ki nima nobene sorodnosti glede načina tkanja s tkanino istega imena, ki je popolni bombažni muselin, kateremu so stalna predelavanja dala tankost gaza.

Naravno je, da se za tkanje tega predmeta uporabljajo predvse od islega bombaža, od katerega se izdeluje tudi vata in ki je prikladen za hidroskopične lastnosti. Tkanina se podvrže istemu alkalnemu postopanju, kakor surov bombaž, samo da se to vrši v kadi, v kateri se nahaja serija ponikanih vertikalnih cilindrov z izvrtanimi luknjami, okrog katerih je navil gaz. Pri nadaljnjem beljenju in dodatnem postopanju se gaz prevleče povsod v smeri osnove ter v razredčenem stanju, a ne zvit v zamol.

Sušenje se vrši na ta način, da se pušča gaz pasirali okrog cele serije votlih in s paro grelih bakrenih cilindrov; gaz se odmotava pri vstopu vlažen ter izstopa suh in se navija na posebne valčke.

Zadnje mehanične operacije dovrševanja se izvršijo potom posebnega razvlekača na širino (likanje na širino) ter s prehodom preko stroja za kladičenje »Ceellmaschine« (pri Angležih), v katerem se nahaja serija lesenih kladiv, na spodnjem delu prevlečenih s kovinskimi ploščami, ki padajo iz golove višine na cilindri, okrog katerega je navita hidrofilna tkanina. Sterilizacija gaza se vrši na paro v cilindrih, ki so istovetni z onimi, ki služijo za sterilizacijo vate s formaldehidom; gaz se razkuži s tem, da se suh namoči v izparljive antiseptične raztopljine; dajo pa se uporabiti tudi vlažna sredstva s tem, da se poslužimo neizparljivega raztoka ali pa glicerinske emulzije.

Znano je, da se hidrofilni bombaž

po njegove uporabe za obveze uporablja še za celo vrsto medicinskih potreb, posebno za precejanje vodenih in maslnih teles, sirupa, mleka itd. Poleg tega obstoja še mnogo načinov njegove uporabe v industriji in obrlih pri električni industriji.

Izdelava hidrofilnega bombaža se je vršila pri nas med vojno v Nišu, v tovarni Mile Rislića in sinov ter v delniški predilnici in v Beogradu v tovarni Koste Ilića in sinov, ne da bi se nabavljalo kaj novega. Ravnotako bi se dala predelati tudi čista vata, ki je potrebna za izdelavo v navedenih delavnicah.

Tudi po vojni bi bil konzum vate zadosten, da bi lahko obstojala majhna tovarna za vato in da bi se rentirala, ako bi znašala uvozna carina 50 dinarjev na 100 kg. Tudi instalacij ni potreba velikih in dragih.

(Dalje prihodnjič.)

Varčevanje.

Znano je, da je poštna uprava odredila, da se na poštne nakaznice radi štedenja znamk ne naleplja več znamke, ampak se naj pristojbina plača v gotovini. Ta odredba je prav pametna, ker je res bila po tratu lepljenje znamk in tudi nisi bil vedno gotov, koliko se mora prilepiti, ker se pristojbine tako pogosto menjajo.

Ali neke drugje bi bilo štedenje veliko bolj umestno.

Od raznih pogodb se morajo plačevati pristojbine. Včasih te pristojbine dosega veliki znesek. Prejšnje čase smo take pristojbine plačevali ali v gotovini pri davčnih uradih ali pa tudi s čekovno polonico na račun finančne ali davčne uprave. Prejeto potrdilo se je porabilo kot dokaz plačane pristojbine. Sedaj ta način plačevanja ni več dopusten. Kupiti moraš koleke in jih lepliti, da te bolijo: 1. jezik od lizanja, 2. prsti pa od priskanja znamk. Izračunajte sedaj, koliko kolikovnih znamk po 100 dinarjev sem moral kupiti za plačilo pristojbine, ki je znašala 98.000 dinarjev in koliko pol papirja smo porabili, da smo mogli nalepiti vse znamke. Rabili smo 40 pol papirja!!! Ako bi se držali predpisov, bi moral čez spodnji del kolekov napisati besedilo pogodbe. Neka druga meni znana firma, je morala plačati 25.000 dinarjev pristojbine od neke pogodbe. Plačala je s polonico čekovnega urada. Ali od oblasti je dobila poziv, da dvigne novac v gotovem in prinese takšne marke. Te je potem nalepila na deset pol papirja. Naj bi gospodje, ki upravljajo takšne marke ali štempeljne, tudi posnemali ministra pošte in odredili varčevanje takšnih mark.

Da pa ne bode rekli, da je samo jugoslovanski birokratizem briteh, navedem, da je neka menica v Nemčiji imela podaljšek sedmih metrov, na katerem so bili prilepljeni koleki kot dokaz plačane pristojbine. To so izrastki birokratizma, ki je postal po vojni veliko bolj neokoren, kot je bil pred vojno. Uradništvo je preslabo plačano, pa ne more ali noče misliti.

Zveza narodov.

Pojem Zveze narodov je skoro tako star kakor zgodovina narodov. O ustvaritvi Zveze narodov so sanjali utopisti že od začetka, ko so se še bili boji med posameznimi plemeni. Že tedaj se je stremelo po kakršnibodi instituciji, ki bi zadržala človeštvo trajen mir. Kljub vsem stremljenjem in dobri volji pa ni prišlo dolgo do nobenih pozitivnih rezultatov, ostalo je vedno samo pri lepih frazah in skromnih željah. Komaj pri versailleskem miru se je posrečilo udeležiti to idejo. V versailleski mirovni pogodbi se je ustanovila Zveza narodov z namenom, da se pospešuje mednarodno sodelovanje in vzpostavi mednarodni mir in varnost s tem, da se sprejme

obveznost ne začeti vojne; nadalje s sprejemom odkritih, resničnih in poštenih odnošajev med narodi, s trdno ureditvijo pripoznanja mednarodnega prava kot veljavnega pravila za zadržanje med vladami s tem, da se drži pravice in strogo respektira vse pogodbene obveznosti v medsebojnem občevarju organiziranih narodov. Versailleska mirovna pogodba je bila podpisana 28. junija 1919 in je bila zaporedoma potrjena od vseh podpisanih držav, izvzemši Združenih držav. Prvoletni člani Zveze so podpisane države in v praksi so od takrat vsi narodi pristopili kontraktu.

Letos, pri tretjem zasedanju Zveze je bila tudi Madžarski pripuščena kot član. Razen Združenih držav manjka v društvu še Nemčija in Rusija. Pripomniti je namreč, da je treba za pristop kvalifikacijo, ki se zahteva od vseh narodov, da ima namreč dotična država stalno vladu, ki je splošno priznana. Kar se tiče bivših sovražnih držav, je pogoj za sprejem ta, da so kolikor je najbolj možno izpolnile pogoje, ki jih jim je naložila mirovna pogodba.

Široka javnost ne zre vobče s preveč simpatičnim očesom na Zvezo narodov. Poudarjali pa je treba že začetkom, da sloni ta antipatija ponajveč na neinformiranosti, vsled neznanja o tem, kakšne namene zasleduje Zveza narodov, v čem obstoji nje cilj. Ako poslušamo razmotrivanja o Zvezi narodov, bomo slišali, da se deli v tem oziru javnost na dva tabora, na tabor navdušenih pristajšev in na tabor nič manj navdušenih nasprotnikov Zveze narodov. Omeniti je treba, da pri sedanjem položaju, v katerem se nahaja Zveza, ji oni, ki pričakujejo preveč od nje, delajo ravno tako slabo uslugo, kakor oni, ki pri vsaki priliki naglašajo, da je od Zveze pričakovali le malo ali nič. To so oni, ki smatrajo Zvezo za ideal, ki se praktično ne dá izvesti. Širša javnost je umevno nepotrpežljiva in hoče videti takojšnje uspehe. Pri tem se pa vpoštevajo samo velike izide, a se ne zanima in ne polaga važnosti na podrobno, dolgotrajno delo, ki je z njimi zvezano. Seveda so za apatijo, ki vlada napram Zvezi narodov, v veliki meri odgovorni tudi časopisi, ki ne presojaajo dejanskega položaja tako, kakor bi bilo pravično in dobro. Časopisna agitacija je bila tudi ponajveč kriva, da nimamo še do danes pri tej kulturni instituciji Združenih držav.

Dasi se mnogo govori in se hoče absolutno negirati vsak uspeh Zveze, nam pa vendar dokazujejo dejstva, da koraka Zveza počasi, a vendar vidno in gotovo naprej, in upati je, da se bo Zveza v kratkem tako močno utrdila, da pride kmalu do one avtoritete, ki bi jo morala med vsemi kulturnimi narodi že davno uživati. Vpliv Zveze je že danes večji nego je vpliv kateregakoli mogočnega Zveznega člana. »Ako kaka država podpira kako splošno nepriljubljeno zadevo ali pa se pri zasedanju Zveze upira kaki popularni odredbi, se spravi sama v moralno izolacijo,« je pisal sociolog Temperley. »Nič ne more pomagati Askenazyju, ko je čisto samopodpiral poljske zahteve pri zasedanju in nihče se ni čudil, ko je Francija glede trgovine s sužnji napravila resne koncesije napram navdušenju vseh prisotnih. Enako se je pri prvem zasedanju Velika Britanija, ki se je v komiteju najprej upirala pristopu Albanije, uklonila in umaknila svoj predlog pred dvotretninsko večino. Taki slučaji se lahko ponovijo, njih pomen pa je izvanreden. Ena država se lahko prepira z drugo, toda ni je države, ki bi se mogla boriti z mednarodnim vplivom in pritiskom. Taki vplivi so tihi, fini, moralni, rastejo postopno in se večajo in nazadnje se jim ne moreš zoperstavljati.«

Statuti nalagajo Zvezi zelo važne naloge. Zahteva se od Zveze, da napravi načrte za zmanjšanje na-

rodne oborožitve na najnižjo točko, ki se še sklada z narodno varnostjo. Tudi so se podelili Zvezi mandati nad kolonijami in teritoriji, ki so zaradi posledic zadnje vojne prenehali biti pod vladno držav, katere so jih formalno obvladale (Nemčije) in v katerih prebivajo narodi, ki še niso sposobni, da se vladajo sami. Nadalje so vsi mednarodni biroji, ki so bili že ustanovljeni na podlagi splošnih pogodb, če so člani takih pogodb s tem zadovoljni, postavljeni pod vodstvo Zveze narodov.

Po členu 23. bodo člani Zveze: a) udeležili in podpirali poštenje in človeške delovne pogoje za moške, ženske in otroke v svojih lastnih deželah in v vseh deželah, v katere se raztezajo njih trgovske in industrijske zveze in v ta namen se ustanove in vzdržujejo potrebne mednarodne organizacije; b) podvzeli vpostavitve pravičnega ravnanja z domačini teritorijev, ki so pod njegovo kontrolo; c) Zvezi je tudi poverjeno splošno nadzorstvo nad izvrševanjem pogodb, ki se tičejo trgovine z dekleti in otroci, kakor tudi trgovine z opijem in drugimi uspalnimi sredstvi; d) društvu je poverjeno splošno nadzorstvo nad kupčijo z orožjem in municijo z deželah, v katerih je kontrola te kupčije potrebna v splošnem interesu; e) poleg tega bo podpirala in vzdrževala svobodo komunikacij in tranzita in enakega ravnanja za trgovino vseh svojih članov; f) bo poizkusila napraviti korake v zadevi mednarodne omejitve in kontrole bolezni.

Ta program Zveze narodov mora zadovoljiti vsakega kulturnega človeka, poleg tega pa je treba še omeniti, da deluje Zveza tudi kot najvišje odločilno sodišče med narodi, da je to nje prvotna in kar je samoobsebi umljivo, tudi nje najpoglavitejša funkcija. Odložitve Zveze v vprašanih, ki so ji bila predložena, zadeva Gornje Šlezije, vprašanje Alandskih otokov, Albanije in še drugih važnih mednarodnih problemov, je časopisje nešteto-krat omenjalo. Kar je pa sicer malo znano, a ne more biti dovolj poudarjeno, je pa to, da je v drugih zadevah, ki niso izrecno politične, napravila Zveza v kratkem času zelo velik napredek.

Kakor določajo statuti, je ustanovila Zveza med drugim razne tehnične organizacije: začasni ekonomski in finančni komite, tehnični komite za komunikacije in tranzit, kakor tudi zdravstveno organizacijo. Slednja je imela posebno velike uspehe pri izboljšanju zdravstvenega stanja vzhodne Evrope. Konferenca te organizacije se je vršila letos marca meseca v Varšavi in pripomniti je treba, da so se je udeležili tudi Nemčija, Madžarska in Rusija, ki takrat še niso bile članice Zveze.

Prav gotovo, da stoji Zveza na zelo solidni podlagi. Skušnje bodo morda pokazale, da se bodo morali njeni statuti po gotovih smernicah spremeniti, toda principi, po katerih so delani, morajo ostati za vedno. Zveza ne more, posebno v svojem sedanjem stanju, zadržati vojne — žalibog ni negotovo, da bodo prej ali slej nove vojne — vendar pa more vzgajati javno mnenje v tem smislu, mora nastopati zoper ureditev preprirov z oboroženo silo, kajti zadeva se dá urediti ravno tako dobro in še z mnogo večjim dobičkom na kaki konferenci ali pa s tem, da se sprejme arbitraž. Danes je Zveza zbirališče sil in spravlja vodilne moče vseh narodov v osebni stik, kar je ogromne važnosti. Morda se bo na ta način posrečilo odstraniti oni občutek sumničenja, ki se poraja v vsakem ministrstvu za zunanje zadeve proti drugemu in kar največkrat po pravici — s tem, da se bo vsako tako kočljivo vprašanje razpravljalo takorekoč javno. —

Pretekli september je bil za Zvezo narodov čas intenzivne delavnosti, vršilo se je tretje zasedanje, dvajseta seja sveta in mnogo komi-

sijskih sej. Zasedanje se je vršilo od 4. do vstevši 30. septembra. Od 51 držav, ki so članice Zveze narodov, je bilo navzočih 45. Edino Argentinija, Bolivija, Honduras, Nikaragua, Peru in Salvador niso poslali zastopnikov.

Med zasedanjem je bil pripuščen, kakor smo že zgoraj omenili, enov član, to je Madžarska. Navzoče pa so bile sledeče države: Južna Afrika, Albanija, Anglija, Avstralija, Avstrija, Belgija, Bolgarija, Brazilija, Čehoslovaška, Čile, Danska, Estonka, Finska, Francija, Grčija, Guatemala, Haiti, Italija, Indija, Japonska, Jugoslavija, Kanada, Kitajska, Kolumbija, Kosta-Rika, Letonska, Liberija, Litvanska, Luksenborska, Madžarska, Norveška, Nova Zelandija, Panama, Paraguay, Nizozemska, Perzija, Poljsko, Portugalska, Rumunija, Siam, Španija, Švenska, Švica, Uruguay, Venezuela.

Za predsednika zasedanja je bil izvoljen Čilenec Avguštin Edwards z 42 glasovi.

Original Schapirograph The Rex Co, Ljubljana.

Sodobna Rusija.

O razmerah v sedanjí Rusiji prinaša »Prager Presse« zanimiv članek, iz katerega prinašamo sledeče posnetke:

Ruski narod je po vojni utrujen. Zato je morala revolucija obroditi število nepričakovanih uspehov. Revolucija je bila za Rusijo razdevajoč orkan. Sedaj je šel menda že mimo ta vihar. Po dobi razdevanja se začenja počasi pozitivno delo in iz ruševin se prikazuje novo življenje. Seveda se pojavljajo ti začetki le posamezno. Življenjski pogoji v sedanjí Rusiji so še vedno zelo težavni. Na vsem trpljenju, ki ga mora nositi ruski narod, pa ni krivo samo boljševištvó, ampak tudi carizem, ki pa je že v stanju trohno-be, potem blokada, — torej cel kompleks vzrokov.

Moč boljševikov temelji v strogi strankarski disciplini in v izredno dobri tajni policiji. S svojim terorističnim sistemom so mogli v kratkem času uničiti vse nastopajoče nasprotnike in nastalo je ozračje medsebojnega nezaupanja in strahu drugega pred drugim. Oče se boji sina, nikdo ne zaupa svojemu sočloveku. Iz tega vzroka so v krogih inteligence skoraj popolnoma izginili politični interesi. V strahu pred terorjem, hišnimi preiskavami, aretacijami in krvavimi spopadi so postali ljudje apatični in nepolitični. Vse njih zanimanje se omeja na sebične in plitve stvari. Vsakdo misli le na kruh za današnji dan.

Druga opora boljševikov je v dejstvu, da ruski kmet kolikor toliko simpatizira z njimi. Boljševizem je dal kmetu zemljo; kmet uživa od nje. Ruski kmet misli tudi, da bi mu vsaka druga stranka odvzela zemljo, ali da bo vsaj zahtevala odkup. Nadalje ugaja kmetu sovjetski volilni sistem demokratičnega značaja. Kmet uživa v velikih požirkih »svobodo«, ki pa se seveda čisto pojavlja le v primitivnih vnanjostih. More na ulici razgovarjati, svojega bogatejšega sosedo nekažnjeno zasramovati in plačevanje odlagati. Kmet se ne boji več nadzorstva, ki so ga prej izvajale nad njim upravne in cerkvene oblasti. Seveda trpi kmet zbog različnih revizij, ali za politične strani prevrata nima nikakega razumevanja.

Kar pa se tiče stališča delavcev napram vladajoči komunistični stranki, se pojavlja med njimi močna opozicija, zlasti v časih hude brezposelnosti in naraščajoče draginje najpotrebnejših izdelkov. Toda boljševiki so — kot izvrstni demagogi — vsekakor dorasli položaju. Z veliko spretnostjo mečejo med

delavstvo svoj čarobni rek: »Mi smo moč proletarijata!« — in s tem mirujo nezadovoljne mase, ker se vsak opozicionalec boji žiga s »profi-revolucijo«. So seveda med boljševiki tudi možje idealističnega mišljenja, ki s polnim prepričanjem delujejo za blagor človeštva. Tudi med razumništvom so si boljševiki pridobili pristašev, ker se v mnogih pogledih kažejo narodne šoviniste. Vrh tega se boljševiki brigajo kolikor toliko tudi za kulturna vprašanja in pomagajo duševnim delavcem. Obstoji že med rusko inteligenco neka smer, ki je pripravljena za sodelovanje z boljševiki v kulturnih vprašanjih.

Od mnogih strani sem prejel sporočila, da se je nočanje življenje na vasi izpremenilo iz temelja. Poročajo o »novem svetu«, o popolni izpremembi načina življenja. Iz teh vesti se more sklepati, da je cela vrsta predsodkov izginila iz poprejškega neizobraženega ruskega naroda. Ni dvoma, da bodo boljševiki delali vedno večje koncesije. Največja koncesija pa je njihova nova gospodarska politika, ki jo je izsililo življenje samo. Tej koncesiji bodo gotovo sledile druge in bo zasebnemu kapitalu in zasebni inicijativi dovoljena večja svoboda gibanja. Ko bo izvojevan boj med zasebnim in državnim kapitalom in bo vnanja trgovina osvobodena od državnega monopola, ne ostane bržkone od komunizma nič več. Povrne se stari kapitalistični sistem, samo da mu ostanejo na čelu sedanjí vladalci, ki se bodo seveda vedno opravičevali pred delavstvom s toliko priljubljeno »pavzo«, kakor se Lenin navadno izraža.

Za nepristranskega opazovalca ni to nikaka začasna koncesija, marveč odpoved komunistične ideje. —

Kot osebnosti morejo boljševiki še dolgo ostati na oblasti, ker so zelo natančni poznavalci narodne duše, navajene, da jo kdo vlada, ki se ne straši nobenih sredstev in metod in ne pozna nobenih ozirov. Ne smemo pozabljati, da imajo boljševiki izvrstno organizirano in disciplinirano rdečo armado, ki se jim ne izneveri, ter da imajo izredno razvito tajno policijo. Na tej podlagi se morejo torej boljševiki zelo dolgo držati. Z uspehom se more Lenin sklicevati na Romanove, ki so se z istimi sredstvi vzdrževali na vladi skozi stoletja.

Izvoz in uvoz.

Izvoz čeških čevljev in nemška konkurenca. Izvozu češkoslovaških čevljev v inozemstvo delajo znatno konkurenco nemške čevlarske tvornice. Kakor poroča Hamburška Irgovska korespondenca, so zahtevale češkoslovaške tvornice za navadne čevlje 75 čK, t. j. približno 16.000 nem. mark, medtem ko ponujajo nemške tvornice take čevlje po 7000 do 9000 mark. Ena izmed zadnjih dobav češkoslovaških čevljev na Rusko je bila pa v vsakem oziru zadovoljiva, in jo je rusko poslanstvo gladko prevzelo brez pridržkov.

Prepoved izvoza surovih kož iz Poljske. Poljsko Irgovsko ministrstvo je prepovedalo izvoz surovih telečjih, jančjih, zajčjih kož in kož kun.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Ljubljanski Irgovci s špecerijskim in kolonijalnim blagom so na svojem sestanku dne 8. januarja sklenili, da bodo sledeče predmete od dneva razglasitve do nadaljnjega prodajali po navedenih cenah: Sladkor: kristalni do največ 20 Din 1 kg; kockast do največ 22 Din 1 kg; prah do največ 22 Din 1 kg; milo (zlatorog, gazela, srna) kos okrog ½ kg do največ 8 Din 50 p; milo Schicht kos okrog ½ kg do največ 9 Din 50 p; Franck do največ 20 Din 1 kg; petrolej do največ 6 Din 50 p 1 liter; namizno olje do največ 30 Din

1 liter. — Z ozirom na dnevne cene, valutarne razmere in da ne pridejo trgovci v navzkrižje z oblasjo, priporočamo gremij, da se prizadeji člani do nadaljnjega drže določenih cen.

Industrija.

Nova tovarna v Mariboru. V Prešernovi ulici v Lingarjevi hiši prične obrat nova tovarna za čokolado in kakao itd. Lastnik je g. Zaloker.

Nemška industrija sili proti vzhodu. Nemški koncern, ki se pogaja s sovjetsko vlado glede ukrajinskih cukrarnic, je pri volji plačati boljševiški vlad 50 odstotkov čistega dobička, a zahteva, da bi ruska vlada dovolila izplačilo nekaj odstotkov iz čistega dobička i bivšim lastnikom. Zahtevo nemškega koncerna je sovjetska vlada odločno odklonila.

Borba za petrolej v Ameriki. Tekom meseca novembra se je osnovalo v Združenih državah 57 novih petrolejskih družb z del. glavnico 61,780.000 dolarjev. V mesecu oktobru je bilo osnovanih 77 družb z delniško glavnico 80,932.000 dolarjev.

Načrt za električno centralo v Osjeku. Tvrdka Charles B. M. C. Daniel v Belgradu je osješki občini podala ponudbo za zgradbo električne centrale in cestne železnice. Tvrdka se obvezuje, da izvrši celokupni načrt v devetih mesecih po podpisu pogodbe. Zgradbe izroči takoj mestni upravi in ne zahteva zase nobenih koncesij, marveč samo plačilo gradbenih stroškov in to v desetih letnih obrokih v dolarjih z 8-odstotnimi obrestmi.

Obrt.

Obrtna kriza v češkoslovaški republiki. Češki finančni minister dr. Rašin je izjavil, da je obrtna kriza sicer velika, vendar še ne toliko, da bi morali obupati. Dokaze je navedel iz statistike češke inozemske Irgovine. Zato govore tudi druga dejstva. Dne 5. dec. 1921 se je prijavilo za praški velesejem 567 razstavljalcev na površini 5835 m², 5. dec. 1922 se jih je pa priglasilo za pomladni velesejem (1923) 1065 na površini 11.432 m². To je jasen dokaz, da je obrtna kriza prekoračila svoj višek in da se ji obelajajo boljši časi.

Denarstvo.

Štatliska denarnega prometa poštnega čekovnega zavoda za mesec december 1922. Vlog je bilo 168.725 v znesku 261,429.204 Din 50 p, od tega v kliringu 4034 v znesku 67,949.943 Din 34 p; vplačano pri naši blagajni 696 v znesku 11,017.026 Din 89 p. Izplačil je bilo 67.831 v znesku 259,397.824 Din 98 p; od tega v kliringu 3217 v znesku 67,949.943 Din 34 p; izplačano pri naši blagajni 1052 čekovnih nakaznic v znesku 9,166.811 Din 97 p in 2477 blagajniških čekov v znesku 60,196.425 Din 10 p.

Ponarejeni dolarji na našem ozemlju. Nedavno je budimpeštanska policija odkrila družbo ponarejalcev pet-, deset- in dvajsetdolarskih bankovcev. Sedaj poročajo iz Subotice, da so tudi tam izsledili ponarejene dolarske bankovce.

Dividenda Trboveljske družbe. Trboveljska družba bo razdeljevala za preteklo leto 10 Din dividende.

Poštno-čekovna služba v Podgorici se otvarja s 15. januarjem za račun poštne hranilnice v Sarajevu.

Stanje papirnatega denarja na Mažarskem. V tretjem tednu meseca decembra je bilo na Mažarskem za 73.9 milijard Km papirnatega denarja v prometu. V enem tednu se je stanje zopet pomnožilo za 1.1 milijardo mažarskih kron.

Carina.

Uvoz bolniškega materiala brez carine. Iz Beograda poročajo: Na predlog ministra za zdravstvo je gospodarsko-financični odbor ministrov izdal naredbó, po kateri je ves bolniški material, ki se ne proizvaja v naši državi, prost uvozne carine.

Nemški zlati carinski nadavek znaša od 10. do 16. januarja 169.900 odst.

Promet.

Prometne izpremembe. 1. Sprejemanje nevarinske sporovozne robe v vozovnih nakladah za Zagreb j. k. iz vseh smeri je zopet dovoljeno. — 2. Reekspedicije v postaji Slavonski Brod za Bosanski Brod loko in tranzit niso dovoljene. — 3. Veljavnostjo od 8. januarja ukine se sprejemanje vsakovrsne robe v vozovnih nakladah za Bosanski Brod tranzit. Od te odredbe prometne omejilne je izvzeto le živo blago, sveže meso in slabo režijske pošiljke. — Medpolne pošiljke, sprejete do vključno 7. januarja, naj iztečejo.

Brzojavna pristojbina za Čehoslovaško. Po poročilu iz Beograda, je ministrstvo pošte in brzojava odredilo, da se za brzojave, ki se ob nedeljah pošljejo na Čehoslovaško, plačuje odslužena trikratna pristojbina.

Dobava, prodaja.

Dobava čevljev. Dne 18. januarja t. l. ob 10. uri dopoldne se vrši pri Upravi zavoda za izradu vojne odeje v Beogradu (Donji grad) ofertalna licitacija glede dobave 60.000 parov čevljev. — Predmetni oglas je v pisarni Irgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantna na vpogled.

Razno.

Popravek. V štev. 3. z dne 9. jan. t. l. se nam je vrnila na 1. strani pri članku »Odpoved in najemnine od 1. januarja dalje« neljuba napaka, in sicer v 4. koloni, 1. odstavku, 8. vrsta: »(tudi tiskarne)«, mesto: »(tudi lekarn)«, kar naj blagovolijo vzeli cenj. čitatelji na znanje. — Uredništvo.

Kongres za promet stranaca (tujski promet) u kraljevini S. H. S. Društvo za promet stranaca u Zagrebu in Savez kupališta-banja, lječilišta, sanatorija i mineralnih voda u kraljevini S. H. S. vabi na kongres, ki se bo vršil v dneh 29., 30. in 31. januarja 1923. Priglasnice se dobe pri Gremiju Irgovcev, Ljubljana, Gradišče 17, I. nadst.

Žigovanje ogrskih obveznih predvojnih dolgov. Delegacija ministrstva financ v Ljubljani objavlja uradno: Gospod finančni minister je s svojim rešenjem D. br. 28.703/1922 z dne 3. jan.

1923 podaljšal rok za žigovanje obveznic ogrskih predvojnih dolgov in odredil: 1. Da se do 15. februarja 1923 smejo po pravilniku D. br. 4019 ex 1920 naknadno popisati in žigosati obveznice ogrskih predvojnih negažiranih dolgov, katerih imetniki doslej niso dali popisati in žigosati. Popisovale in žigosale se bodo tudi obveznice, ki so bile deponirane v inozemstvu, pa so bile prenešene na naše ozemlje in vrnjene lastnikom ne glede na to, da-li so že žigosane v inozemskem žigom ali ne. Vse obveznice gori navedene vrste lorej, ki so bile prenešene na ozemlje naše kraljevine, naj se dajo žigosati. — 2. Popisovale in žigosale se ne bodo obveznice vojnih posojil, avstrijskih dolgov in splošnih (skupnih) dolgov Avstrije in Ogrske, kakor tudi ne obveznice avtonomnih pokrajinskih dolgov, na kar se posebno opozarja. — 3. Ta rok se po obvestilu Reparačijske komisije v Parizu ne bo več podaljšal, zato naj si imetniki obveznic, ako svojih obveznic ne dajo žigosati, sami sebi pripišejo, če njih obveznice pri razdelitvi dolgov ne bodo prišle v poštev in jih jim naša država ne bo mogla izmenjati. — 4. Prošnje za naknadno žigovanje se morajo poslati z obveznicami vred neposredno ministrstvu financ, generalni direkciji državnih dugova v Beogradu. — 5. Vsaka prošnja mora biti kolkovana po faksnem zakonu.

Avstrijsko-jugoslovanska železniška pogajanja. Pred kratkim so se nahajali na Dunaju delegati jugoslovanske železniške uprave in se pogajali o pogodbi glede ukinjenja prisilne frankature, zabrane povzela in nove ureditve tranzitnega in obmejnega prometa. Pogajanja so potekla doslej zadovoljivo in se imajo nadaljevati v Münchnu, kamor se je jugoslovanska delegacija podala zaradi enakih pogajanj z Nemčijo.

Pristojbina za vizum pri potovanju na Madžarsko. Pristojbina vizuma za eno potovanje na Madžarsko znaša do nadaljnjega 5 švicarskih frankov, odnosno 90 Din. Pri pošiljanju s pošto se poviša pristojbina za 5 Din za stroške.

Likvidacija madžarske pošne hranilnice. Ta teden dospe v Budimpešto jugoslovanska strokovna komisija, da razpravlja z madžarskimi merodajnimi mesti o izplačilu zahtev, ki jih imajo jugoslovanski upniki napram budimpeštanski pošni hranilnici. Zahteve upnikov so krite z 280 milijoni zlate rentle in z madžarsko zlato rento v

vrednosti 135 milijonov. Vsled odredbe finančnega ministra Kallayja bodo jugoslovanski in rumunski upniki izplačani v lastni valuti, tako da znaša skupni dolg 21 milijonov lejev in 4¼ milijona dinarjev. Češkoslovaški upniki pošne hranilnice so se zadovoljili z nostrificirano kronsko rento.

Ukinjene naredbe finančnega ministrstva. Beograd, 3. jan. Finančni minister je v zvezi z rešenjem ministrskega sveta pod l. št. 33.440 z dne 23. dec. in z rešenjem l. št. 33.442 z dne 25. dec. odredil, da se ukinejo naslojna rešenja pod: l. 2622 z dne 8. marca 1922 (arbitražna deviz izvoznikov). — l. 2900 z dne 7. marca 1922 (o načinu arbitražne z neprodanimi devizami). — l. 2958 z dne 7. marca 1922 (dovoljenje za nakup deviz za podvoz). — l. 4728 z dne 30. marca 1922 (pogoja dovoljenja industrijalcev). — l. 6259 z dne 24. aprila 1922. (pogoja dovoljenja veletrgovcev s koksom in premogom). — l. 6260 z dne 24. aprila 1922 (pogoja dovoljenja industrijalcev za sirovine, polsirovine in dr.). — l. 7035 z dne 24. aprila 1922 (navodila za zarinarnice). — l. 7156 z dne 28. aprila 1922 (o poslovanju odborov pri izdajanju dovoljenj). — l. 8725 z dne 1. aprila 1922 (dovoljenja brez pravice za nakup deviz). — l. 12.310 z dne 30. julija 1922 (odobrenje odborov za polaganje dinarjev). — l. 12.556 avgusta 1922 (poslovanje preko posredovalcev). — l. 13.093 z dne 18. avgusta 1922 (pošni paketi). — l. 14.080 z dne 2. septembra 1922 (zaprli računi). — l. 14.258 z dne 2. septembra 1922 (zabrana nakupa deviz). — l. 16.365 z dne 28. septembra 1922 (izvoz dolarjev). — Pravilnik, ki bo vseboval vse naredbe, ki veljajo, je dan v tisk in bo dotiskan tekom tega meseca.

Bolgarija kupuje poljedelske stroje v Češkoslovaški. S posredovanjem Gospodarske banke v Sofiji je naročila Bolgarija v Češkoslovaški večje množine poljedelskih strojev.

Premog na Mažarskem dražji. S 1. januarjem so povišali mažarski rudniki ceno premogu za 50 odstotkov.

Akcija za osnovanje borze v Skoplju. Iz Beograd poročajo, da je Skopjsko trgovačko udruženje sklenilo na svoji plenarni seji, da bo zahtevalo od pristojnih oblasti osnovanje produktne in valutne borze v Skoplju.

Mednarodna železniška konferenca v Pragi. V Pragi se bo vršila meseca aprila mednarodna železniška konferenca, na kateri se bo razpravljalo v glavnem o vprašanju, kako vplivajo valutarne razmere mednarodni promet. Slovaška Irgovska misija za Rusijo. Iz Bratislave nam poročajo: Prihodnje dni odpojuje iz Slovaške Irgovska misija v Moskvo v svrhu propagande za slovaško industrijo ter trgovino z njenimi izdelki v Rusiji.

Vladne zaloge sladkorja so znašale 1. decembra 1922. (v tonah; v oklepajih podatki za isti čas v letu 1921.): v Angliji 350.700 (154.300), v Belgiji 99.984 (106.043), v Češkoslovaški 465.000 (482 tisoč), v Holandski 75.756 (89.782), v Franciji 156.483 (124.689), v Nemčiji 263.000 (338.000), skupno 1.410.923 (en milijon 294.814). Poleg tega se je nahajalo v atlanskih pristaniščih 52.397 (77.411) in 17. decembra na Kubi 25.251 (940.504). Vse skupaj torej 1.488.571 ton (v predhodnem letu 2.312.729 ton).

Borza

dne 9. januarja 1923.

Zagreb. Na današnji borzi je vladal silen baisse. Vse slabe devize so močno padle in so potegnile s seboj tudi težke valute. Notirali so: Dunaj 0.1335 do 0.1342, Berlin 0.92—0.95, Budimpešta 3.65—3.70, Bukarešta 49—51, Milan 457—460, London 436—437, New York ček 93.75—94, Pariz 625—640, Praga 252—255, Sofija 65, Švica 1775 do 1785, Varšava 0.50—0.53. Valute: dolar 92.25—92.75, avstr. krona 0.135, franki 620, lire 453—455. Efekti: Ljublj. kreditna banka 200—205, Prastrediona 1070—1075, Trboveljska premogokopna družba 420—450.

Beograd. Borza je bila včeraj zaprta.

Praga. Dunaj 4.95, Berlin 31, Rim 173.25, Budimpešta 1.39, Pariz 235.25, London 161.75, New York 34.80, Curih 660.75, Beograd 38.75, avstr. K 4.95.

Curih. Berlin 0.05, New York 529.25, London 24.50, Pariz 35.25, Milan 25.65, Praga 14.50, Budimpešta 0.2025, Bukarešta 2.80, Beograd 5.60, Sofija 3.50, Varšava 0.03, Dunaj 0.0075, avstr. krona 0.0076.

Berlin. Dunaj 14.06, Budimpešta 3.59, Milan 481.29, Praga 263.33, Pariz 665.83, London 458.85, New York 9975, Curih 1870.31, Beograd 100.74.

BERSON

GUMENE PETE IN GUMENE POTPLATE

ceneje in trajnije so kakor usne! Najbolje varstvo proti vlagi i mraza!

Priporočamo veletrgovino

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
Najboljši šivalni stroji v vseh opre-
mah Gritzner, Kaiser, Adler za
rodbinsko in obrtno rabo, istotam
igle, olje ter vse posamezne dele
za vse sisteme na veliko in malo.

**F. STRUPI
CELJE**
Kralja Petra cesta

Veletrgovina stekla,
porcelana, svetiljk ter
raznovrstnih šip itd.

TISKARNA „MERKUR“

trg.-ind. d. d.

LJUBLJANA, Simon Gregorčičeva ulica
(nasproti palače pokrajinske vlade)

Tiskarna se nahaja v novo zgrajeni lastni hiši. Je najmo-
derneje urejena ter opremljena s popolnoma novimi stroji.
Tiska in izdaja „Trgovski list“. Priporoča se za tisk vsa-
kovrstnih tiskovin: časopisov, knjig, brošur, trgovskih in
uradnih tiskovin, cenikov, lepakov, posetnic, kuvert, i. t. d.

Vsa dela se izvršujejo kar najhitreje in po najnižji ceni.

∴ POSTREŽBA TOČNA IN SOLIDNA! ∴

„Prispevajte za „Trgovski dom“!

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Šelenburgova ulica štev. 1.

PODRUŽNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

(PREJ SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA)

KAPITAL in REZERVA Din 17.500.000 —

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzojavi: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalnica
v Kolodvorski ulici)